

OBSAH

Předmluva	5
Zoohygiena	7
Hygienický význam ovzduší	7
Hygienický význam půdy	19
Hygienický význam vody	22
Hygienický význam krmiv	28
Hygienický význam stájí	31
Hygienický význam pastvin	42
Ošetřování hospodářských zvířat	46
Hygiena přepravy zvířat	48
Všeobecná pathologie	51
Nemoc	51
Pathologicko-anatomické procesy	55
Procesy regresivní	55
Procesy progresivní	57
Jednoduché reaktivní procesy	58
Poruchy krevního oběhu	59
Poruchy cirkulace tkáňových tekutin	62
Vyšetřování zvířat	64
Vyšetřovací metody	64
Farmakologie	67
Léčivo a léky	67
Forma léčiv	67
Úprava a podávání léků	71
Veterinární lékárníčka	78
Základy chirurgie	84
Operace	84
Chirurgické nástroje	85
Příprava zvířat k operaci	86
Chirurgické zákroky	88
První pomoc	100
Obklady	102
Používání jicní roury a trokaru	104
Choroby nenakažlivé	108
Choroby ústrojí trávicího	108
Choroby dutiny ústní	108
Zánět sliznice ústní	108
Zánět hltanu	109
Zánět jícnu	110
Zúžení jícnu	110
Rozšíření jícnu	110
Ucpání jícnu	111
Katar volete	112
Zácpa volete	112
Choroby předžaludků přežvýkavců	113
Náhlé přeplnění bachoru	113
Náhlé nadmutí	114
Chronické nadmutí	115
Periodické nadýmání telat	115

Atonie předžaludků	115
Cizí tělesa v předžaludcích	116
Ucpání knihy	117
Ucpání otvorů slezových	118
Choroby žaludku a střev	118
Žaludeční a střevní katar	118
Prudký žaludeční a střevní katar mladých zvířat	119
Střevní katary drůbeže hrabavé i vodní a holubů	120
Zánět žaludku a střev	121
Choroby žaludku a střev s kolikami	121
Přeplnění a rozšíření žaludku	122
Nadýmání střev	123
Zácpa střev	124
Choroby jater	125
Žloutenka	126
Akutní parenchymatosní zánět jater	126
Natržení jater	127
Akutní zánět pobřišnice	127
Choroby ústrojí krevního oběhu	128
Zánět osrdečnickového vaku	128
Zánět srdečního svalu	129
Rozšíření srdce	130
Zbytnění srdce	130
Zánět srdeční nitroblány	130
Záhatě velkých tepen	131
Chudokrevnost	131
Choroby ústrojí dýchacího	132
Katar sliznice nosní	132
Katar hrtanu	133
Katar vzduchového vaku	133
Pískání	134
Akutní katar průdušek	134
Chronický katar průdušek	135
Akutní rozedma plic	135
Vmezeřená rozedma	137
Překrvení a serová provlhlost plic — otok plic	137
Katarální zánět plic	138
Zánět pohrudnice	138
Choroby ústrojí vyměšovacího	139
Zánět ledvin	139
Močové kamínky	140
Zánět močového měchýře	141
Choroby ústrojí pohlavního	142
Choroby plemeniků	142
Záněty varlat	142
Záněty předkožky u plemeniků	142
Choroby plemenic	143
Choroby vaječníků	143
Cystosní degenerace vaječníků	143
Persistující žluté tělísko	144
Abnormální a patologické stavy plemenic během březosti	144
Vchlípení a výhřez pochvy	144
Ulehnutí před porodem	144
Dopravní tetanie	145
Předčasné (nepravé) porodní bolesti	145
Abnormální otoky za gravidity	146
Odumření plodu v děloze	146
Nenakažlivé zmetání	147
Choroby plemenic po porodu	148
Zranění ochodu a pochvy	148
Zánět pochvy	148

Zranění dělohy	149
Zánět dělohy	149
Katar děložní	150
Snětivý zánět sliznice děložní	150
Snětivý zánět dělohy	150
Vchlípení a výhřez dělohy	150
Ulehnutí po porodu	151
Porodní obrna	151
Zadržení lůžka	152
Horečka omladnic	153
Choroby vaječniku a vejcovodu u drůbeže	154
Choroby vaječníků	154
Katary a záněty vejcovodu	154
Obtíže při snášení vajec	154
Choroby mléčné žlázy	155
Zánět kůže vemene	155
Osutiny pícninové	155
Furunkulosa vemene	156
Nezánětlivý otok vemene vysokobřezích krav	156
Zranění struků	156
Zúžení a neprůchodnost strukového kanálku	156
Mléčná píštěl	157
Odkapávání mléka	157
Záněty mléčné žlázy	157
Katarální zánět vemene	157
Parenchymatosní zánět vemene	158
Snětivý zánět mléčné žlázy	158
Hnisavý zánět mléčné žlázy	159
Aktinomykosa vemene	159
Tuberkulosa vemene	159
Choroby ústrojí nervového	160
Úžeh a úpal	160
Zánět mozku a mozkových blan	160
Jankovitost	161
Choroby výměny látkové	162
Paralytická myohaemoglobinurie koní	162
Měknutí kostí	163
Požírání vlny	164
Ozobávání peří u drůbeže	164
Dna drůbeže	164
Avitaminosy	165
Avitaminosa A	165
Avitaminosa B	166
Avitaminosa C	167
Avitaminosa D	167
Choroby ústrojí pohybového	168
Kulhání	168
Nemoci kloubů	169
Hnisavý zánět kloubu	170
Podvrtnutí	170
Částečné a úplné vymknutí	171
Akutní nehnisavý zánět kloubu	171
Chronický nehnisavý zánět kloubu	172
Chronický deformující zánět kloubu a jeho okolí	172
Špánek	173
Skořápka kloubu hleznového	173
Zaječí kost	173
Srnčí kost	173
Kroužek	173
Nemoci šlachových pochev	174
Rány šlachových pochev	174

Hnisavý zánět šlachové pochvy	174
Akutní nehnisavý zánět šlachové pochvy	174
Chronický nehnisavý zánět šlachových pochev	174
Nemoci mazových váčků	175
Nemoci kostí	175
Zánět kosti	175
Akutní zánět okostice	175
Chronický nehnisavý zánět okostice	175
Hnisavý zánět okostice	175
Zlomeniny (fraktury kostí)	176
Nemoci svalů	176
Ruptury svalů	176
Zánět svalů	176
Úbytek svalová	177
Nemoci šlach	177
Zánět šlach	177
Hnisavý zánět šlach	177
Choroby kopyt a paznehtů	178
Zánět kopytní škáry	178
Akutní nehnisavý zánět kopytní škáry	178
Chronický nehnisavý zánět kopytní škáry	178
Náhlé zchvácení kopyt	179
Zchvácené kopyto	180
Hnisavý zánět kopytní škáry	180
Vyzutí	181
Drsná stěna	181
Rozštěp	182
Doupě	182
Volný chodidlový okraj	182
Volná stěna	183
Zášlap	183
Zakování	184
Nášlap	184
Hniloba rohového střelu	185
Rakovina kopyt	185
Rány kopytní chrupavky	185
Zkostnatění kopytních chrupavek	186
Těsné kopyto	186
Kopyto ploché a plné	187
Kopyto překlubní	187
Choroby kůže	189
Záněty kožní	189
Kopřivka	189
Vyrážka z krmiva	190
Jetelová a vojtešková vyrážka	190
Pohanková vyrážka	190
Kožní bradavice	191
Vypadávání vlny	191
Lišej	191
Choroby nakažlivé	192
Nakažlivé choroby, společné více druhům domácích zvířat	195
Sněť slezinná	195
Zhoubný otok, maligní oedem	197
Ztrnutí	198
Nákaza zvíře a skotu	199
Tuberkulóza	200
Tuberkulóza skotu	202
Tuberkulóza prasat	204
Tuberkulóza ovcí	204
Tuberkulóza koz	204
Tuberkulóza koní	204
Tuberkulóza drůbeže	204

Diagnosa tuberkulosity	204
Tlumení tuberkulosity	207
Nakažlivé zmetání	209
Slintavka a kulhavka	211
Neštovice	214
Vzteklina	216
Aktinomykosa	218
Opar lysivý	219
Zaječí nemoc	220
Papouščí nemoc	221
Kokcidiosy	221
Kokcidiosa skotu	221
Kokcidiosa králíků	222
Kokcidiosa drůbeže	222
Nakažlivé choroby skotu	223
Sněť šelestivá	223
Paratuberkulosní zánět střev	225
Difteroid telat	226
Paratyf telat	227
Úplavice telat	227
Uzlíčkový poševní katar	228
Puchýřina skotu	229
Trichomonádové zmetání skotu	230
Plicní nákaza skotu	231
Mor skotu	233
Zhoubná katarální horečka	234
Nakažlivé choroby ovcí	235
Paratyfové zmetání ovcí	235
Nakažlivá hniloba paznehtů	236
Prímět pysková	237
Choroby jehňat	237
Nakažlivé choroby prasat	237
Červenka prasat	237
Paratyf prasat	239
Nakažlivá obrna prasat	240
Chřipka selat	241
Mor prasat	243
Nakažlivé choroby koní	246
Vozhřivka	246
Paratyfový potrat klisen	249
Paratyf hříbat	250
Hříběcí	250
Nakažlivá chudokrevnost	252
Virusový potrat klisen	253
Nakažlivé choroby drůbeže	255
Cholera drůbeže	255
Bílá úplavice kuřat	257
Tyf drůbeže	258
Paratyf drůbeže	259
Mor drůbeže	259
Pseudomor ptáků	260
Difterie a neštovice drůbeže	260
Choroby parazitární	263
Choroby skotu, ovcí a koz	263
Motoličnatost	263
Boubele měchožilové	265
Vrtohlavost	266
Uhrovitost skotu	267
Červivost plicní	268
Červivost slezu a střev	269

Svrab	269
Vši	271
Střečkové	272
Kýchavka střečková	273
Choroby prasat	273
Boubele měchožilové v játrech	273
Uhrovitost prasat	274
Škrkavky	275
Vrtějš	276
Svalovčítost prasat	276
Svrab	277
Vši	277
Choroby koní	278
Škrkavky	278
Roupi	279
Strongylidy tlustého střeva koní	279
Žďárská choroba koní	279
Svrab	280
Vši	280
Střečkové	281
Choroby drůbeže	282
Záněty vejcovodu (Vážková nemoc drůbeže)	282
Tasemnice	282
Hlísti oblí	282
Škrkavky	283
Čmelíci	283
Roztoči	284
Vypadávání peří	284
Čmeli	284
Choroby ryb	285
Furunkulosa ryb	285
Nakažlivá vodnatelnost ryb	285
Parazitární choroby ryb	286
Choroby včel	287
Hniloba nezavičkováného včelího plodu	287
Zkysání plodu	287
Mor včelího plodu	287
Nosemová nákaza včel	288
Roztočová nákaza včel	288
Nosemová nákaza bource morušového	289
Zasílání diagnostického materiálu	289

Ing. Libuše Březinová

CHOV ZVÍŘAT

Hygiena a pathologie

*Šéfredaktor Antonín Volavka • Vedoucí redaktor Vlastimil Hromádko
Odpovědná redaktorka Jarmila Rysová • Jazykově zpracoval a zkorigoval redaktor
Vojtěch Buršík • Návrh obálky technický redaktor Ondřej Švarc*

Podepsáno k tisku 27. 4. 1954 D-02002

30104/50 • 19167/4/53 • Sazba 11. 1. 1954 • Tisk 3. 5. 1954 • Vydání první • Náklad
5000 výtisků • PAP 12,34, AA 25,91, VA 26,07 • Papír 221-07, 70×100 cm, 70 g • Písmem
garmond Ideal vytiskla knihtiskem Brázda, tiskařské závody, n. p., Praha
4% • Cena brož. výt. 16,90 Kčs, váz. výt. 23,70 Kčs • (1. 10. 1953)

PUBLIKACE SZN čís. 210